

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.407/2023/11.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2024. november 12.

Az ügy tárgya: kényszerítés büntette és más bűncselekmény

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Veszprémi Járásbíróság, 13.B.1652/2014/16., ítélet,
tárgyalás, 2015. március 3.

Másodfok: Veszprémi Törvényszék, 2.Bf.287/2015/6., ítélet,
nyilvános ülés, 2016. április 5.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a kényszerítés büntette és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Veszprémi Járásbíróság 13.B.1652/2014/16. számú és a Veszprémi Törvényszék 2.Bf.287/2015/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Veszprémi Járásbíróság a 2015. március 3. napján meghozott 13.B.1652/2014/16. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki kényszerítés büntetében (Btk. 195. §) és 3 rendbeli testi sértés vétségében [Btk. 164. § (2) bekezdés]. Ezért – mint különös visszaesőt – halmazati büntetésül 1 év 8 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés háromnegyed részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá a bűnügyi költségről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2016. április 5. napján jogerős 2.Bf.287/2015/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A terhelt terhére rótt kényszerítés büntetettét kényszermunka büntetének [Btk. 193. § (1) bekezdés] minősítette, a testi épség elleni bűncselekményeknél a minősítést a Btk. 164. § (1) bekezdésre és (2) bekezdésre pontosította. A büntetést mint erőszakos többszörös visszaesővel szemben tekintette kiszabottnak, egyúttal a szabadságvesztést és a közügyektől eltiltást is egyaránt 3 évre súlyosította. Megállapította továbbá, hogy a szabadságvesztést fegyházban kell végrehajtani, és a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege a következő:

a terhelt 2014 márciusában fogvatartott volt egy büntetés-végrehajtási intézet egyik zárkájában. 2014. március végétől – közelebről meg nem határozható időpontban – több

alkalommal felszólította a szomszéd zárkában elhelyezett sértett1et arra, hogy az ő zárkáját takarítsa ki. A terhelt egy alkalommal azzal fenyegette meg a sértett1et, hogy ha ezt nem teszi meg, akkor bántalmazni fogja. A sértett1 félt a terhelttől, ezért teljesítette annak kérését, és több alkalommal kitakarította a zárkáját.

A terhelt 2014. április 7. napján 16 óra körüli időben átment a szomszéd zárkába a sértett1, sértett2 és sértett3 fogvatartott sértettekhez. Ez alkalommal is felszólította a sértett1et, hogy takarítsa ki az ő zárkáját. A sértett1 ennek nem tett eleget, ezért a terhelt kiabálni kezdett vele, és a zárkában tartózkodó sértett3, valamint sértett2 sértettekkel. A terhelt azzal fenyegette a sértetteket, hogy bántalmazni fogja őket. A szóváltás közben jobb kézzel több alkalommal ököllel arcon ütötte a sértett1et, melynek következtében az ajkán 8 napon belül gyógyuló hámsérülése keletkezett. Ekkor odalépett a terhelthez a sértett3, hogy nyugtassa őt, amire a terhelt két kézzel meglökte, és bal kézzel egy alkalommal szájon ütötte, melynek következtében 8 napon belül gyógyuló nyálkahártya-sérülése keletkezett az alsó ajkán. Ezt követően a sértett2 is felszólította a terheltet, hogy hagyjon fel ezzel a viselkedésével, mire a terhelt a fejét egy alkalommal megfejelte, melynek következtében a sértett2 megsédült.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottnak – elsődlegesen a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítása, másodlagosan eltérő minősítés, és a büntetés enyhítése érdekében.

[5] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság törvénysértően minősítette a terhére rótt emberi szabadság elleni bűncselekményt kényszermunka büntetnének, legfeljebb ugyanis az elsőfokú bíróság által megállapított kényszerítés lehetne a törvényes minősítés.

[6] Kifejtette, hogy nem valósult meg a sértett kiszolgáltatott helyzetét kihasználva, illetve az erőszakkal vagy fenyegetéssel történő munkavégzésre kényszerítése. Mindössze arról volt szó, hogy a házirend betartva, a zárkarend kialakításához szükséges tisztaságot lehetővé tévő takarításra felszólítás történt, mely egyébként nem is tekintendő munkavégzésnek.

[7] A Legfőbb Ügyészség BF.1585/2023/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[8] Kifejtette, hogy a kényszermunka elkövetéskor (és elbíráláskor) hatályos törvényi tényállása szerint a kiszolgáltatott helyzet kihasználása, illetve az erőszak vagy fenyegetés alkalmazása vagylagos elkövetési módok, így a kiszolgáltatott helyzet fennállása és kihasználása nélkül is megvalósulhat a bűncselekmény.

[9] Utalt rá, hogy a sértett legfeljebb a saját körzetének takarítását volt köteles elvégezni, a terhelt zárkájában ez már nem volt a feladata. A más javára, más érdekkörében elvégzett takarítás egyértelműen munkavégzés, a házirend betartatása pedig nem a fogvatartott terhelt, hanem a büntetés-végrehajtási szervezet hatáskörébe tartozó. Ekként a tényállásban írt erőszak, illetve fenyegetés alkalmazására a terhelt nyilvánvalóan nem volt felhatalmazva.

[10] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

III.

[11] A terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[12] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[13] A Be. 650. § (2) bekezdés szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[14] A Be. 659. § (1) bekezdés értelmében a jogkövetkeztetések, – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[15] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[16] A felülvizsgálati indítványban a terhelt vitatta, hogy a kényszermunka büntetést követte el, álláspontja szerint a terhére rótt bűncselekmény kényszerítésnek minősül.

[17] A Btk. 193. § (1) bekezdése szerint, aki mást annak kiszolgáltatott helyzetét kihasználva, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel munkavégzésre kényszerít, büntetést követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[18] E bűncselekmény jogi tárgya az emberi szabadság, azon belül is az emberi méltóságból eredő, mindenkit megillető önrendelkezési jog, mely az Alaptörvény 3. cikk (1) bekezdése szerint védendő alkotmányos alapjog.

[19] A rabszolgaság tárgyában, Genfben 1926. évi szeptember 25-én kelt nemzetközi Egyezmény becikkelyezéséről szóló 1933. évi III. törvény 1. Cikk 1. pontja szerint: a rabszolgaság az egyénnek az az állapota vagy helyzete, amelyben felette a tulajdonjognak ismérveit vagy egyes ismérveit gyakorolják.

[20] A kényszermunka bűncselekményének passzív alanya kiszolgáltatott helyzetű személy, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel való elkövetés esetén bárki más személy. Elkövetési magatartása a munkavégzésre kényszerítés; amely nem más, mint tevés, nem tevés vagy valami eltérésének előidézése. A munkavégzés rendszeresen végzett tevékenységet jelent, amelyre más kiszolgáltatott helyzetét kihasználva, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel kerül sor.

[21] A kényszerítés olyan leküzdhetetlen erő, amely képtelenné teszi az akaratnak megfelelő magatartást.

[22] Kényszermunka esetén a munkavégzésre kényszerítés – a törvényi tényállás második fordulata szerint – erőszakkal és fenyegetéssel történik.

[23] A Btk. az erőszak fogalmát, mértékét nem (egyik bűncselekmény esetében sem) határozza meg. Az erőszak – értelemszerűen – fizikai erő kifejtésével történő ráhatást, támadást jelent. Az erőszaknak nem feltétlenül eleve leküzdhetetlennek, hanem a sértett komoly ellenállásának leküzdésére alkalmasnak kell lennie. A fenyegetésnek pedig élet vagy testi épség ellen kell irányulnia, közvetlennek és – az erőszakhoz hasonlóan – komoly ellenállás leküzdésére alkalmasnak kell lennie.

[24] A Btk. a fenyegetés általános fogalmát határozza meg; a fenyegetés súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen [Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pont].

[25] A fenyegetés szóban vagy ráutaló magatartással megvalósuló pszichés kényszerítő ráhatás, rendszerint az erőszak kilátásba helyezése. A fenyegetésnek akaratbénítónak, a sértett ellenállását megtörőnek kell lennie.

[26] Azt a kérdést, hogy a fenyegetés összehatasában milyen erejű volt, elsősorban a sértett helyzetéből szemlélve kell vizsgálni. Az elkövető részéről elegendő az, ha a fenyegető magatartás kifejtésekor a sértett helyzetét és a fenyegetést esetleg befolyásoló egyéb körülményeit, állapotát ismeri (BH 1983.393.) {Kúria Bfv.II.1.456/2022/15. [30]-[34] bekezdés}.

[27] Ehhez képest az irányadó tényállás rögzíti, hogy

- a terhelt több alkalommal felszólította a sértett1et arra, hogy a terhelt zárkáját takarítsa ki;
- ennek nyomatékositására egy alkalommal azzal fenyegette meg, hogy ha ezt elmulasztja, akkor bántalmazni fogja;
- a sértett1 félt a terhelttől, ezért teljesítette annak kérését, és több alkalommal kitakarította a terhelt zárkáját;
- egy másik alkalommal a neki ellenszegülő, a takarítást megtagadó sértett1et bántalmazta.

[28] Az irányadó tényállás egyértelműen tartalmazza, hogy a terhelt bántalmazással fenyegetve kényszerítette a tőle félő, másik zárkában elhelyezett sértettet a takarításra, amely egyébiránt vitán felül munkavégzésnek tekintendő.

[29] Nem sértett törvényt tehát a másodfokú bíróság, amikor a terhelt emberi méltóság elleni bűncselekményét kényszermunka büntetének [Btk. 193. § (1) bekezdés] minősítette, miként a testi épség elleni bűncselekmények testi sértés vétségeként [Btk. 164. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] minősítése, illetve a kiszabott büntetés is törvényes.

[30] Ekként a Kúria a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[31] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[32] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ